

Datum
15 juli 2002

Ons kenmerk
2128451/01

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan :

I.a.a. :

Via :

Van :

Betreft : -rapport "Irak: politiek-militaire situatie"

Inleiding

Ter voorbereiding van de vergadering van het CVIN op 19 juli a.s. doe ik u hierbij een reactie toekomen m.b.t. het -rapport "Irak: politiek-militaire situatie" d.d. 21 juni 2002.

Relevante documentatie is in dit kader de door de AIVD vervaardigde "Dreigingsanalyse Irak" d.d. 20 maart 2002 (dorusnummer 1812145).

AIVD-inschatting t.a.v. militaire interventie

De stelling op pagina 19 van het rapport, dat ingaan op eventuele Amerikaanse aanvalsplannen een nogal speculatief karakter heeft, wordt door de AIVD onderschreven. In de "Dreigingsanalyse Irak" d.d. 20 maart 2002 heeft de AIVD reeds gesteld dat het niet de vraag is *of* de Verenigde Staten Irak zullen aanvallen, maar *wanneer* en *hoe*.

Over het *wanneer* kan inderdaad slechts worden gespeculeerd. Werd in maart van dit jaar nog rekening gehouden met een actie in mei 2002, thans variëren inschattingen van najaar 2002 tot voorjaar 2003.

Ten aanzien van het *hoe*, bestaat bij de AIVD een iets andere verwachting dan in het -rapport wordt gemeld. De -schat in dat alleen een grootschalige en langdurige operatie met luchtaanvallen succesvol zal zijn. Langdurige acties zouden in dit scenario moeten leiden tot afbrokkeling van de loyaliteit van delen van de Iraakse defensiemacht.

Op basis van geheime bronnen van de AIVD, in combinatie met de schaarse informatie die uit open bronnen beschikbaar is alsmede het omzichtig manoevreren van de Verenigde Staten, bestaat bij de AIVD het vermoeden dat de VS een ander scenario in gedachten hebben. In dit scenario zullen gerichte luchtaanvallen een machtsovername door een deel van de legertop faciliteren.

Datum
15 juli 2002

Ons kenmerk
2128451/01

Blad
2 van 3

De AIVD heeft aanwijzingen dat zich binnen het Iraakse leger personen bevinden die, in ieder geval naar eigen zeggen, in staat zijn het regime van Saddam Hussein van binnenuit omver te werpen. Hiervoor is het echter noodzakelijk dat een dergelijke machtsovername mogelijk wordt gemaakt door gelijktijdig het regime te destabiliseren middels een aanval op Irak.

Er zijn signalen dat Saddam Hussein er terdege rekening mee houdt dat delen van zijn veiligheidsapparaat niet loyaal zullen zijn indien het tot een interventie komt. Naar verluid vertrouwt Saddam slechts op de loyaliteit van de Speciale Republikeinse Garde, die onder leiding staan van zijn jongste zoon en beoogd opvolger Qusai.

De verwachting is dat de Verenigde Staten een langdurig offensief zullen willen voorkomen, enerzijds omdat met name de Iraakse bevolking hieronder te lijden zal hebben, waardoor de steun voor de Amerikaanse interventie snel zal afnemen, anderzijds omdat de economische gevolgen voor de landen in de regio in dit geval groter zullen zijn, met een zelfde afname van steun als gevolg.

Een Amerikaanse interventie zal derhalve niet alleen kort van duur zijn, maar tevens tot in de details voorbereid. De AIVD verwacht dat de VS slechts tot actie zullen overgaan, op het moment dat zij reële mogelijkheden zien voor een interne machtsovername.

De AIVD deelt de inschatting in het   rapport dat een bevolkingsopstand niet waarschijnlijk is.

AIVD-kennis t.a.v. Iraakse wapenprogramma's

De informatiepositie van de AIVD t.a.v. de Iraakse NBC-programma's verschilt wat betreft de conclusies niet van hetgeen hierover in het MIVD-rapport is vermeld.

Ten aanzien van de biologische wapens kan als aanvulling worden opgemerkt dat bekend is dat de infrastructuur om biologische wapens te vervaardigen de afgelopen jaren weer is opgebouwd en dat Irak thans reeds in staat moet worden geacht om dergelijke wapens te produceren.

AIVD-kennis t.a.v. Iraakse oppositie

Datum
15 juli 2002

Ops kenmerk
2128451/01

Bladz
3 van 3

Buiten Irak bevinden zich diverse voormalige Iraakse legerofficieren, waarvan een deel actief betrokken is bij een aantal organisatorische verbanden, die zich presenteren onder namen als "Beweging van Officieren voor de Redding van Irak", "Beweging van Vrije Officieren" en "Iraakse Nationale Coalitie". Het gaat daarbij om groeperingen die los staan van het "Iraaks Nationaal Congres" (INC), dat de afgelopen maanden duidelijk aan belang heeft ingeboet en door de Verenigde Staten nauwelijks als een serieuze partner wordt beschouwd.

Over deze oppositiegroeperingen doen veel verhalen en geruchten de ronde. Beschuldigingen over infiltratie door de Iraakse inlichtingendienst Mukhabarat gaan gepaard met berichten over mogelijke samenwerking en het gezamenlijk organiseren van bijeenkomsten.

Nederland speelt, naast de Verenigde Staten en Groot-Brittannië een belangrijke rol in het internationale netwerk van oppositiegroeperingen. De AIVD is ten aanzien van deze groeperingen goed geïnformeerd, met die kanttekening dat een veelheid aan (soms tegenstrijdige) belangen en onduidelijkheid over de achtergrond en objectieven van betrokkenen het moeilijk maakt om stellige uitspraken te doen over de betrouwbaarheid van de informatie.

Zeer recentelijk (14 juli 2002) is een aantal oppositiegroeperingen in Londen bijeen geweest om te praten over een eventuele machtsovername in Irak. Dit was de eerste keer dat een dergelijke gezamenlijke bijeenkomst daadwerkelijk doorgang vond, nadat diverse eerdere plannen voortijdig waren gestrand. Opmerkelijk was de grote hoeveelheid aandacht van de media voor deze bijeenkomst, hetgeen erop duidt dat publiciteit genereren één van de doelstellingen van de bijeenkomst was.

Aan de berichtgeving in de media kan worden toegevoegd dat de bijeenkomst een samenwerkingsverband betrof van het Iraaks Nationaal Akkoord (INA) o.l.v. Ayad Allawi en de Iraakse Nationale Coalitie, die naar verluid wordt geleid door Tawfiq Al Yassiri. Laatstgenoemde is een afsplitsing van het INA en alleen daarom al is de bijeenkomst opmerkelijk te noemen. Beide organisaties zijn gevestigd in Londen.

De bijeenkomst in Londen was het resultaat van voorbereidende besprekingen tussen de twee groeperingen, die eerder dit jaar in Nederland plaats vonden. Daarbij was ook een Iraaks-Koerdische delegatie aanwezig.

De AIVD houdt de ontwikkelingen binnen de Iraakse oppositie en de gevolgen voor de Nederlandse veiligheidspolitieke situatie scherp in de gaten en zal hierover binnenkort separaat rapporteren. Getracht wordt dit vóór de volgende vergadering van het CVIN gereed te hebben.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874782/01

Blad

Aantal bijlagen

Aan : CVIN

Van : HAIVD

Betreft : De Iraakse oppositie en de Nederlandse nationale veiligheid

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 8 augustus 2002

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874782/01

Blad

1. Inleiding

Het mag algemeen bekend worden verondersteld dat de regering van de Verenigde Staten van Amerika voornemens is om het bewind van de Iraakse president Saddam Hussein omver te werpen. President Bush heeft er geen misverstand over laten bestaan dat een interventie in Irak een kwestie van tijd is, zeker nu de onderhandelingen tussen de Verenigde Naties en de Iraakse regering over hervatting van de UNSCOM-wapeninspecties op niets zijn uitgelopen. De precieze plannen van de Verenigde Staten blijven vooralsnog in nevelen gehuld, maar afgaand op de thans beschikbare informatie gaat de AIVD ervanuit dat een interventie in Irak op z'n vroegst in het najaar van 2002, maar mogelijk pas begin 2003 zal plaatsvinden.

Een interventie in Irak, al dan niet op eigen gezag door de Verenigde Staten uitgevoerd, zal niet alleen tot doel hebben om het regime van Saddam Hussein omver te werpen, maar ook om een overname van de macht door een nieuw regime te bewerkstelligen. Volgens vele publicaties, geruchten en verklaringen trachten de Verenigde Staten reeds jaren om de basis te leggen voor een staatsgreep tegen Saddam Hussein door de Iraakse oppositie. Volgens diverse verklaringen van Amerikaanse functionarissen heeft dit tot op heden nog niet geresulteerd in concrete plannen of tijdpaden.

De signalen die erop wijzen dat een Amerikaans ingrijpen in Irak mogelijk op handen is, heeft de hoop en verwachtingen bij Iraakse opposanten doen toenemen. Dit heeft erin geresulteerd dat de Iraakse oppositie de afgelopen maanden sterk in beweging is. Diverse groeperingen zijn voor het voetlicht getreden, al dan niet met ambitieuze plannen om het regime in Bagdad omver te werpen en allemaal hopen op het verkrijgen van de steun van met name de Verenigde Staten, wetend dat een aantal van hen na de omverwerping van het regime van Saddam Hussein mogelijk een rol kan gaan vervullen.

In deze notitie wordt een beeld geschetst van de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen maanden. Tevens wordt ingegaan op de veiligheidspolitieke aspecten van de aanwezigheid en activiteiten van de Iraakse oppositie, in het bijzonder in Nederland.

2. De verminderde invloed van het INC

Vaak wordt gesproken over *de* Iraakse oppositie, maar van een eensgezinde en daadkrachtige Iraakse oppositie is geen sprake. De Iraakse oppositie bestaat uit een veelheid aan organisaties, netwerken en partijen die als machtsfactor in Irak nauwelijks van enige betekenis zijn. Er is veel onderling wantrouwen, mede als gevolg van het feit dat veel oppositionele groepen geïnfilteerd zijn door de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat*. Geregeld leiden onderlinge ruzies tot nieuwe

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

afsplitsingen en beschuldigingen over contacten met het regime in Bagdad gaan over en weer. De 'leidinggevende' figuren binnen deze organisaties zijn niet zelden uit op status of geld, zijn eerder opportunistisch dan ideologisch bevoegen en ontberen vaak een achterban in Irak.

Tot voor kort gold het *Iraaks Nationaal Congres (INC)* als de belangrijkste Iraakse oppositiebeweging. Het in 1992 opgerichte INC is een koepelorganisatie van een aantal Iraakse oppositiegroeperingen en staat onder leiding van de in Londen woonachtige Shi'iet Ahmed Al Chalabi. Het INC wordt sinds 1998 door de Amerikaanse autoriteiten financieel ondersteund. Op basis van de *Iraq Liberation Act* kreeg het INC 97 miljoen Amerikaanse dollar aan steun toegezegd.

3. De Iraakse Militaire Alliantie

Nadat eerdere pogingen om een aantal oppositiegroeperingen bijeen te brengen waren mislukt, vond van 12 tot en met 14 juli 2002 in Londen toch een op het eerste gezicht geslaagde bijeenkomst van oppositiegroeperingen plaats. Tijdens deze bijeenkomst, die werd bijgewoond door ongeveer zeventig oud-militairen en leden van de Iraakse oppositie, werd besloten tot de oprichting van een militaire raad: de *Iraqi Military Alliance (IMA)*, die zichzelf ten doel stelt om Saddam Hussein ten val te brengen.

De deelnemers kozen de in Londen woonachtige oud-marineofficier majoor-generaal Tawfiq Al Yassiri tot voorzitter van de IMA. Aan het eind van de bijeenkomst trad generaal-majoor Najib Al Salhi op als woordvoerder van de IMA. Hij riep de Verenigde Staten op om Saddam Hussein ten val te brengen, zonder

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

het land te verwoesten. Al Salhi, voormalig lid van de Speciale Republikeinse Garde en in 1995 overgelopen, voorspelde dat noch het leger noch de Speciale Republikeinse Garde Saddam zullen verdedigen.

Volgens de berichtgeving in de media was de organisatie van de bijeenkomst in handen van een verbond dat contacten regelt tussen overlopers enerzijds en mensen die nog steeds in Irak zijn anderzijds.

Opvallend was verder de aanwezigheid van de oom van de Jordaanse koning Abdullah II, prins Hassan. Zijn aanwezigheid heeft voeding gegeven aan speculaties over een mogelijke rol van Hassan in een nieuw Iraaks regime. In dat kader is het relevant te weten dat prins Hassan tweede in lijn is in de opvolging van de voormalige Iraakse koning Faisal.

In de pers wordt de *Iraakse Nationale Coalitie (Al Ittilaf Al Watani Al Iraq)* genoemd als deelnemer aan de IMA.

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

6. Overige oppositiepartijen

- *Iraakse Communistische Partij*

De Iraakse Communistische Partij (ICP) is meer een netwerk van veelal hoger opgeleide Irakezen. Deze organisatie kent een "cellenstructuur", d.w.z. ieder lid kent maar één persoon boven hem in de organisatie en één of twee onder hem.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874782/01

Blad

- *Iraakse Nationale Assemblée*

De Iraakse Nationale Assemblée (*Al Tajammu'a Al Watani Al Iraqi*), onder leiding van de in Saudi-Arabië woonachtige dr. Hassan Al Joubouri, maakte tot 1994 deel uit van het INC en is in 1996 uiteen gevallen. Net als *Al Wifaq* wordt deze groepering aangeduid met de afkorting INA.

- *National Officers Movement of Iraq*

Volgens nog niet bevestigde berichten bestaat de oppositiegroepering National Officers Movement of Iraq (NOMI) niet meer. NOMI (*Harakat Al-Dhobbat Al-Qawmiyin Fil Irak*) zou in 1993 in Syrië zijn opgericht, maar na de slag bij Arbil en Soulaimanya in 1996 feitelijk zijn opgehouden te bestaan. Een aantal leden van NOMI zou zich hebben aangesloten bij de eveneens in Syrië gevestigde Iraakse Nationale Partij van Mish'aan Al Joubouri, een ander deel zou tevergeefs hebben geprobeerd de draad weer op te pakken.

- *Beweging van Officieren voor de Bevrijding van Irak*

Op 8 april heeft de Engelse krant *The Guardian* een artikel gepubliceerd waarin drie gevluchte Iraakse militairen verhalen over de smokkel van wapens naar Irak, aanwijzingen dat Saddam Hussein werkt aan de ontwikkeling van chemische en biologische wapens, zuiveringen binnen het Iraakse leger en het bestaan van massagraven in Irak. De drie desserteurs zeggen te spreken namens wat in de krant wordt genoemd de "Iraakse Officierenbeweging". Het ANP en Nederlandse

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

kranten hebben op basis van het bericht in *The Guardian* eigen artikelen gepubliceerd. Het artikel maakt duidelijk dat de genoemde beweging actief probeert om zoveel mogelijk aandacht te trekken.

• *Assemblée van Vrije Officieren*

Ook de *Assemblée van Vrije Officieren (Tajammu'a Al-Dhobbat Al-Ahrar)* bestaat uit een aantal voormalige Iraakse militairen. De groepering, waarvan de leiding zich in London bevindt, heeft een sterk ondergronds karakter. Hoewel de AIVD tot nu toe over weinig concrete informatie beschikt, is dit mogelijk toch een groepering om rekening mee te houden. De "Assemblée" beweert in contact te staan met een aantal sleutelfiguren in het Iraakse leger en heeft verklaard dat indien de Verenigde Staten harde garanties geven dat zij de groepering zullen steunen, zij in staat zijn het regime van Saddam Hussein van binnenuit omver te werpen. De groepering verzet zich tegen activiteiten van de hiervoor genoemde groeperingen, omdat deze zich publiekelijk presenteren, terwijl een staatsgreep in Irak in alle stilte van binnenuit zou moeten plaats vinden. Bovendien zouden groeperingen als die van Al Chalabi, Allawi en Al Khazraji bestaan uit een elite die geen steun ondervindt van de Iraakse bevolking (de zgn. "elite van de hotelsuites").

7. Shi'itische / Islamitische oppositie

Hoewel de macht in Irak in handen is van een aantal Sunnitische clans, bestaat de meerderheid van de Iraakse bevolking (ongeveer 60%) uit Shi'ieten.

• *SCIRI*

Tot nu toe was de belangrijkste oppositiepartij in het Shi'itische zuiden van Irak de *Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq (Al Majlis Al Alail Thawra Al Islamiya Fil Iraq)*. SCIRI, opgericht in 1982, staat onder leiding van Bakr Al Hakim en is in feite een coalitie van diverse Shi'itische facties.

• *Unie van Iraaks-Islamitische Krachten*

Volgens mediaberichten in de Golfregio heeft recentelijk de oprichting plaats gevonden van een nieuwe Iraakse oppositiebeweging, genaamd Union of the Iraqi Islamic Forces (UIIF).

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

11. De dreiging van geweld

Hoewel het niet waarschijnlijk wordt geacht, kan in het geval dat het komt tot een militaire interventie in Irak, niet worden uitgesloten dat het regime in Bagdad gebruik zal maken van buiten haar landsgrenzen toegepast geweld of staatsterrorisme.

- *Geruchten over Al Qa'ida*

Sinds de aanslagen op 11 september 2001 doen geruchten de ronde over banden tussen het Iraakse regime en het *Al Qa'ida*-netwerk van Osama Bin Laden. De Britse televisiezender BBC meldde in maart 2002 dat CIA-directeur George Tenet tijdens een bijeenkomst van de *Armed Services Committee* van de Amerikaanse Senaat had bevestigd dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en *Al Qa'ida*. Hij had deze bewering echter niet met concrete bewijzen ondersteund.

In een recent artikel in een aantal Amerikaanse kranten wordt beweerd dat de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat* al jaren contacten onderhoudt met *Al Qa'ida*. In het artikel, dat gebaseerd is op verklaringen van leden van *Ansar Al Islam* die door de *Patriotische Unie van Koerdistan (PUK)* gevangen zijn genomen, wordt beweerd dat leden van *Ansar Al Islam*, een Koerdisch-islamitische groepering in noord-Irak, getraind zijn in trainingskampen van *Al Qa'ida*. *Ansar Al Islam* zou een gezamenlijke operatie zijn van *Mukhabarat* en *Al Qa'ida*.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

In maart 2002 verklaarde de overgelopen *Mukhabarat*-officier Abu Zeinab Al Qurairy in een interview dat de *Mukhabarat* beschikt over een speciale eenheid die luistert naar de naam *Al Qare'e* (de aanvallers) en die speciaal getraind is om in westerse landen aanslagen te plegen. Volgens Al Qurairy zou een aantal leden van deze eenheid in januari 2002 naar west-Europa zijn gereisd.

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Ministerie van **Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**

Datum
19 augustus 2002

Ons kenmerk
1881016/01

Blad

Aantal bijlagen
Eén

Aan : de Coördinator, plv. Coördinator en leden CVIN

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : De Iraakse oppositie en de Nederlandse nationale veiligheid

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 19 augustus 2002

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum

19 augustus 2002

Ons kenmerk

1881016/01

Blad

1. Inleiding

Het mag algemeen bekend worden verondersteld dat de regering van de Verenigde Staten van Amerika voornemens is om het bewind van de Iraakse president Saddam Hussein omver te werpen. President Bush heeft er geen misverstand over laten bestaan dat een interventie in Irak een kwestie van tijd is, zeker nu de onderhandelingen tussen de Verenigde Naties en de Iraakse regering over hervatting van de UNSCOM-wapeninspecties op niets zijn uitgelopen. De precieze plannen van de Verenigde Staten blijven voornemens nog in nevelen gehuld, maar afgaand op de thans beschikbare informatie gaat de AIVD ervanuit dat een interventie in Irak op z'n vroegst in het najaar van 2002, maar mogelijk pas begin 2003 zal plaatsvinden.

Een interventie in Irak, al dan niet op eigen gezag door de Verenigde Staten uitgevoerd, zal niet alleen tot doel hebben om het regime van Saddam Hussein omver te werpen, maar ook om een overname van de macht door een nieuw regime te bewerkstelligen. Volgens vele publicaties, geruchten en verklaringen trachten de Verenigde Staten reeds jaren om de basis te leggen voor een staatsgreep tegen Saddam Hussein door de Iraakse oppositie. Volgens diverse verklaringen van Amerikaanse functionarissen heeft dit tot op heden nog niet geresulteerd in concrete plannen of tijdspaden.

De signalen die erop wijzen dat een Amerikaans ingrijpen in Irak mogelijk op handen is, heeft de hoop en verwachtingen bij Iraakse opposanten doen toenemen. Dit heeft erin geresulteerd dat de Iraakse oppositie de afgelopen maanden sterk in beweging is. Diverse groeperingen zijn voor het voetlicht getreden, al dan niet met ambitieuze plannen om het regime in Bagdad omver te werpen en allemaal hopen op het verkrijgen van de steun van met name de Verenigde Staten, wetend dat een aantal van hen na de omverwerping van het regime van Saddam Hussein mogelijk een rol kan gaan vervullen.

In deze notitie wordt ingegaan op de veiligheidspolitieke aspecten van de aanwezigheid en activiteiten van de Iraakse oppositie, in het bijzonder in Nederland.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
19 augustus 2002

Ons kenmerk
1881016/01

Blad

4. De dreiging van geweld

Hoewel het niet waarschijnlijk wordt geacht, kan in het geval dat het komt tot een militaire interventie in Irak, niet worden uitgesloten dat het regime in Bagdad gebruik zal maken van buiten haar landsgrenzen toegepast geweld of staatsterrorisme.

- *Geruchten over Al Qa'ida*

Sinds de aanslagen op 11 september 2001 doen geruchten de ronde over banden tussen het Iraakse regime en het *Al Qa'ida*-netwerk van Osama Bin Laden. De Britse televisiezender BBC meldde in maart 2002 dat CIA-directeur George Tenet tijdens een bijeenkomst van de *Armed Services Committee* van de Amerikaanse Senaat had bevestigd dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en *Al Qa'ida*. Hij had deze bewering echter niet met concrete bewijzen ondersteund.

In een recent artikel in een aantal Amerikaanse kranten wordt beweerd dat de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat* al jaren contacten onderhoudt met *Al Qa'ida*. In het artikel, dat gebaseerd is op verklaringen van leden van *Ansar Al Islam* die door de *Patriotische Unie van Koerdistan (PUK)* gevangen zijn genomen, wordt beweerd dat leden van *Ansar Al Islam*, een Koerdisch-islamitische groepering in noord-Irak, getraind zijn in trainingskampen van *Al Qa'ida*. *Ansar Al Islam* zou een gezamenlijke operatie zijn van *Mukhabarat* en *Al Qa'ida*.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
19 augustus 2002

Ops kenmerk
1881016/01

Blad

In maart 2002 verklaarde de overgelopen *Mukhabarat*-officier Abu Zeinab Al Qurairy in een interview dat de *Mukhabarat* beschikt over een speciale eenheid die luistert naar de naam *Al Qare'e* (de aanvallers) en die speciaal getraind is om in westerse landen aanslagen te plegen. Volgens Al Qurairy zou een aantal leden van deze eenheid in januari 2002 naar west-Europa zijn gereisd.

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Bijlage bij AIVD notitie: "De Iraakse oppositie en de Nederlandse nationale veiligheid"

1. De Iraakse oppositie

Vaak wordt gesproken over de Iraakse oppositie, maar van een eensgezinde en daadkrachtige Iraakse oppositie is geen sprake. De Iraakse oppositie bestaat uit een veelheid aan organisaties, netwerken en partijen die als machtsfactor in Irak nauwelijks van enige betekenis zijn. Er is veel onderling wantrouwen, mede als gevolg van het feit dat veel oppositionele groepen geïnfiltrerd zijn door de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat*. Geregeld leiden onderlinge ruzies tot nieuwe afsplitsingen en beschuldigingen over contacten met het regime in Bagdad gaan over en weer. De 'leidinggevende' figuren binnen deze organisaties zijn niet zelden uit op status of geld, zijn eerder opportunistisch dan ideologisch bevoegen en ontberen vaak een achterban in Irak.

In deze bijlage bij de notitie "De Iraakse oppositie en de Nederlandse nationale veiligheid" wordt nader ingegaan op de achtergrond van en de ontwikkelingen binnen verschillende Iraakse oppositiegroepen.

2. De verminderde invloed van het INC

Tot voor kort gold het *Iraaks Nationaal Congres (INC)* als de belangrijkste Iraakse oppositiebeweging. Het in 1992 opgerichte INC is een koepelorganisatie van een aantal Iraakse oppositiegroeperingen en staat onder leiding van de in Londen woonachtige Shi'iet Ahmed Al Chalabi. Het INC wordt sinds 1998 door de Amerikaanse autoriteiten financieel ondersteund. Op basis van de *Iraq Liberation Act* kreeg het INC 97 miljoen Amerikaanse dollar aan steun toegezegd.

3. De Iraakse Militaire Alliantie

Nadat eerdere pogingen om een aantal oppositiegroeperingen bijeen te brengen waren mislukt, vond van 12 tot en met 14 juli 2002 in Londen toch een op het eerste gezicht geslaagde bijeenkomst van oppositiegroeperingen plaats. Tijdens deze bijeenkomst, die werd bijgewoond door ongeveer zeventig oud-militairen en leden van de Iraakse oppositie, werd besloten tot de oprichting van een militaire raad: de *Iraqi Military Alliance (IMA)*, die zichzelf ten doel stelt om Saddam Hussein ten val te brengen.

De deelnemers kozen de in Londen woonachtige oud-marineofficier majoor-generaal Tawfiq Al Yassiri tot voorzitter van de IMA. Aan het eind van de bijeenkomst trad generaal-majoor Najib Al Salhi op als woordvoerder van de IMA. Hij riep de Verenigde Staten op om Saddam Hussein ten val te brengen, zonder het land te verwoesten. Al Salhi, voormalig lid van de Speciale Republikeinse Garde en in 1995 overgelopen, voorspelde dat noch het leger noch de Speciale Republikeinse Garde Saddam zullen verdedigen.

Volgens de berichtgeving in de media was de organisatie van de bijeenkomst in handen van een verbond dat contacten regelt tussen overlopers enerzijds en mensen die nog steeds in Irak zijn anderzijds.

Opvallend was verder de aanwezigheid van de oom van de Jordaanse koning Abdullah II, prins Hassan. Zijn aanwezigheid heeft voeding gegeven aan speculaties over een mogelijke rol van Hassan in een nieuw Iraaks regime. In dat kader is het relevant te weten dat prins Hassan tweede in lijn is in de opvolging van de voormalige Iraakse koning Faisal.

In de pers wordt de *Iraakse Nationale Coalitie (Al Itilaf Al Watani Al Iraq)* genoemd als deelnemer aan de IMA.

5.

6. Overige oppositiepartijen

• *Iraakse Communistische Partij*

De Iraakse Communistische Partij (ICP) is meer een netwerk van veelal hoger opgeleide Irakezen. Deze organisatie kent een "cellenstructuur", d.w.z. ieder lid kent maar één persoon boven hem in de organisatie en één of twee onder hem.

• *Iraakse Nationale Assemblée*

De Iraakse Nationale Assemblée (*Al Tajammu'a Al Watani Al Iraqi*), onder leiding van de in Saudi-Arabië woonachtige dr. Hassan Al Joubouri, maakte tot 1994 deel uit van het INC en is in 1996 uiteen gevallen. Net als *Al Wifaq* wordt deze groepering aangeduid met de afkorting INA.

• *National Officers Movement of Iraq*

Volgens nog niet bevestigde berichten bestaat de oppositiegroepering National Officers Movement of Iraq (NOMI) niet meer. NOMI (*Harakat Al-Dhobbat Al-Qawmiyin Fil Irak*) zou in 1993 in Syrië zijn opgericht, maar na de slag bij Arbil en Soulaïmanya in 1996 feitelijk zijn opgehouden te bestaan. Een aantal leden van NOMI zou zich hebben aangesloten bij de eveneens in Syrië gevestigde Iraakse Nationale Partij van Mish'aan Al Joubouri, een ander deel zou tevergeefs hebben geprobeerd de draad weer op te pakken.

• *Beweging van Officieren voor de Bevrijding van Irak*

Een in Nederland woonachtige Iraakees werpt zich op als vertegenwoordiger van een organisatie die gericht is op de omverwerping van het Iraakse regime. De betreffende organisatie noemt zich *Beweging van Officieren voor de Bevrijding van Irak (Harakat Dhobbat Inkadh Al-Iraq)*. De leiding van deze beweging is in handen van de in de Verenigde Staten woonachtige generaal Fawzi Al Shemmari.

In december 2001 heeft Al Shemmari opdracht gegeven om (prominente) Iraakezen op te sporen en te benaderen, die ambtelijke functies zouden kunnen gaan bekleden indien het Iraakse regime ten val wordt gebracht. Aan onder meer de in Nederland woonachtige Iraakees zijn inschrijfformulieren ter beschikking gesteld. Hoewel hierop staat vermeld dat het om een *volunteer army* gaat, is het niet de bedoeling dat er militairen worden gerecrueteerd. Naar verluidt zou de beweging enkele tientallen Iraakezen hebben benaderd (in Nederland, Duitsland, Zweden en Denemarken).

Op 8 april heeft de Engelse krant *The Guardian* een artikel gepubliceerd waarin drie gevluchte Iraakse militairen verhalen over de smokkel van wapens naar Irak, aanwijzingen dat Saddam Hussein werkt aan de ontwikkeling van chemische en biologische wapens, zuiveringen binnen het Iraakse leger en het bestaan van massagraven in Irak. De drie deserteurs zeggen te spreken namens wat in de krant wordt genoemd de "Iraakse Officierenbeweging". Het ANP en Nederlandse kranten hebben op basis van het bericht in *The Guardian* eigen artikelen gepubliceerd. Het artikel maakt duidelijk dat de genoemde beweging actief probeert om zoveel mogelijk aandacht te trekken.

• *Assemblée van Vrije Officieren*

Ook de *Assemblée van Vrije Officieren (Tajammu'a Al-Dhobbat Al-Ahrar)* bestaat uit een aantal voormalige Iraakse militairen. De groepering, waarvan de leiding zich in London bevindt, heeft een sterk ondergronds karakter. Hoewel de AIVD tot nu toe over weinig concrete informatie beschikt, is dit mogelijk toch een groepering om rekening mee te houden. De "Assemblée" beweert in contact te staan met een aantal sleutelfiguren in het Iraakse leger en heeft verklaard dat indien de Verenigde Staten harde garanties geven dat zij de groepering zullen steunen, zij in staat zijn het regime van Saddam Hussein van binnenuit omver te werpen. De groepering verzet zich tegen activiteiten van de hiervoor genoemde groeperingen, omdat deze zich publiekelijk presenteren, terwijl een staatsgreep in Irak in alle stilte van binnenuit zou moeten plaats vinden. Bovendien zouden groeperingen als die van Al Chalabi, Allawi en Al Khazraji bestaan uit een elite die geen steun ondervindt van de Iraakse bevolking (de zgn. "elite van de hotelsuites").

7. Shi'itische / Islamitische oppositie

Hoewel de macht in Irak in handen is van een aantal Sunnitische clans, bestaat de meerderheid van de Iraakse bevolking (ongeveer 60%) uit Shi'ieten.

• *SCIRI*

Tot nu toe was de belangrijkste oppositiepartij in het Shi'itische zuiden van Irak de *Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq (Al Majlis Al Alalil Thawra Al Islamiya Fil Iraq)*. SCIRI,

opgericht in 1982, staat onder leiding van Bakr Al Hakim en is in feite een coalitie van diverse Shi'itische facties.

• *Unie van Iraaks-Islamitische Krachten*

Volgens mediaberichten in de Golfregio heeft recentelijk de oprichting plaats gevonden van een nieuwe Iraakse oppositiebeweging, genaamd Union of the Iraqi Islamic Forces (UIIF).

Nr. 1881023/01

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 19 augustus 2002

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1889408/01

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
1

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : bericht CIA inzake Irak

De AIVD ontving op 12 september 2002 een nota van de Amerikaanse inlichtingendienst de CIA, getiteld "Iraqi pursuit of weapons of mass destruction (WMD)". Hierin wordt de Amerikaanse zorg over en visie op de status en ontwikkeling van het Iraakse programma van massavernietigingswapens uitgesproken.

Op verzoek van de secretaris van het CVIN, informeert u in bijgaande brief de Minister-President over de zienswijze van de AIVD met betrekking tot onderhavige nota. Spoedheidshalve heb ik een afschrift van dit concept doen toekomen aan de Secretaris van het CVIN.

Aan de Minister-President
Mr. Dr. J.P. Balkenende
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Nota CIA betreffende Irak

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1889411/01

Onderdeel
AIVD/SV

Inlichtingen

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
3

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

De AIVD ontving op 12 september 2002 een nota van de Amerikaanse inlichtingendienst de CIA, getiteld "Iraqi pursuit of weapons of mass destruction (WMD)". Hierin wordt de Amerikaanse zorg over en visie op de status en ontwikkeling van het Iraakse programma van massavernietigingswapens uitgesproken.

De AIVD beschikt over aanwijzingen dat Irak doende is met de (her)opbouw van zijn massavernietigings- en raketprogramma, mede gezien de geconstateerde verwervingspogingen. De Amerikaanse nota brengt niets nieuws wat het reeds bestaande beeld zou kunnen wijzigen. Het is u bekend dat de internationale gemeenschap sinds het vertrek van UNSCOM geen goed zicht heeft op de situatie in Irak. Gaarne verwijzen we hierbij naar de bijgevoegde AIVD nota "Status van het Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's", welke reeds in mei van dit jaar op werkniveau met het ministerie van Buitenlandse Zaken is gewisseld. Iraakse verwervingspogingen van proliferatie-relevante goederen worden ook in Nederland gesignaleerd. In bijgevoegd ambtsbericht dat de AIVD eerder dit jaar heeft uitgebracht treft u een voorbeeld van een Iraakse poging tot verwerving van proliferatie-relevante goederen in Nederland.

In de Amerikaanse nota worden enkele veronderstellingen geponeerd die niet verder onderbouwd worden. Juist een mogelijke onderbouwing van gedane stellingen zou van belang zijn voor het op waarde schatten van de Amerikaanse informatie. Een voorbeeld hiervan is de niet nader toegelichte stelling dat Irak de beschikking zou hebben over mobiele biologische productiefaciliteiten. Al langer spreken Westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten over de Iraakse interesse in mobiele faciliteiten, enig bewijs dat zij daarin geslaagd zijn ontbreekt echter tot nu toe. Ook over het succes van het Iraakse Unmanned Aerial Vehicle (UAV) programma ontbreken tot nu toe concrete aanwijzingen.

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1889411/01

Blad
2 van 2

Zoals hierboven aangegeven gaat ook de AIVD uit van een wederopbouw van Iraakse MVW-programma's. De gepresenteerde conclusie kan door de AIVD echter niet met dezelfde stelligheid worden onderschreven als waarmee de Amerikanen zich in hun bovengenoemde nota hierover uitlaten.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

J.W. Remkes

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1890972/01

Onderdeel
AIVD/SV

Inlichtingen

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Aan de minister van Buitenlandse Zaken
Mr. J.G. de Hoop Scheffer
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Onderwerp
Nota CIA betreffende Irak

De AIVD ontving op 12 september 2002 een nota van de Amerikaanse inlichtingendienst de CIA, getiteld "Iraqi pursuit of weapons of mass destruction (WMD)". Hierin wordt de Amerikaanse zorg over en visie op de status en ontwikkeling van het Iraakse programma van massavernietigingswapens uitgesproken.

De AIVD beschikt over aanwijzingen dat Irak doende is met de (her)opbouw van zijn massavernietigings- en raketprogramma, mede gezien de geconstateerde verwervingspogingen. De Amerikaanse nota brengt niets nieuws wat het reeds bestaande beeld zou kunnen wijzigen. Het is u bekend dat de internationale gemeenschap sinds het vertrek van UNSCOM geen goed zicht heeft op de situatie in Irak. Gaarne verwijzen we hierbij naar de bijgevoegde AIVD nota "Status van het Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's", welke reeds in mei van dit jaar op werkniveau met uw ministerie is gewisseld. Iraakse verwervingspogingen van proliferatie-relevante goederen worden ook in Nederland gesignaleerd. In bijgevoegd ambtsbericht dat de AIVD eerder dit jaar heeft uitgebracht treft u een voorbeeld van een Iraakse poging tot verwerving van proliferatie-relevante goederen in Nederland.

In de Amerikaanse nota worden enkele veronderstellingen geponeerd die niet verder onderbouwd worden. Juist een mogelijke onderbouwing van gedane stellingen zou van belang zijn voor het op waarde schatten van de Amerikaanse informatie. Een voorbeeld hiervan is de niet nader toegelichte stelling dat Irak de beschikking zou hebben over mobiele biologische productiefaciliteiten. Al langer spreken Westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten over de Iraakse interesse in mobiele faciliteiten, enig bewijs dat zij daarin geslaagd zijn ontbreekt echter tot nu toe. Ook over het succes van het Iraakse Unmanned Aerial Vehicle (UAV) programma ontbreken tot nu toe concrete aanwijzingen.

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1890972/01

Blad
2 van 2

Zoals hierboven aangegeven gaat ook de AIVD uit van een wederopbouw van Iraakse MVW-programma's. De gepresenteerde conclusie kan door de AIVD echter niet met dezelfde stelligheid worden onderschreven als waarmee de Amerikanen zich in hun bovengenoemde nota hierover uitlaten.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

J.W. Remkes

Datum
13 september 2002

Ons kenmerk
1891964/01

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
1

Aan : PHAIVD

Via :

Van :

Betreft : Vestzak CVIN - bericht CIA inzake Irak

Aanleiding:

Ten behoeve van het aankomende CVIN van vrijdag 20 september, wordt u geïnformeerd over de recente ontwikkelingen ten aanzien van het onderwerp Irak en massavernietigingswapens, en recente Amerikaanse initiatieven in deze.

De AIVD ontving op 12 september 2002 een nota van de Amerikaanse inlichtingendienst de CIA, getiteld "Iraqi pursuit of weapons of mass destruction (WMD)". Hierin wordt de Amerikaanse zorg over en visie op de status en ontwikkeling van het Iraakse programma van massavernietigingswapens uitgesproken. De dienstleiding heeft daarop besloten nog die volgende dag een brief, namens de minister van BZK, aan de Minister-President en de minister van Buitenlandse Zaken te sturen met daarin de zienswijze van de AIVD met betrekking tot onderhavige nota.

De strekking van deze brief (zie bijlage), welke reeds informeel op vrijdag 13 september aan AZ werd verzonden en op maandag 16 september naar de minister van BZK werd gestuurd, komt op het volgende neer. De AIVD beschikt over concrete aanwijzingen dat Irak doende is met de (her)opbouw van zijn massavernietigings- en raketprogramma, mede gezien de geconstateerde verwervingspogingen. We verwijzen hierbij naar de AIVD nota "Status van het Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's", welke reeds in mei van dit jaar op werkniveau met het ministerie van Buitenlandse Zaken is gewisseld. De Amerikaanse nota brengt niets nieuws wat het reeds bestaande zorgwekkende beeld zou kunnen wijzigen. Wel worden in de Amerikaanse nota enkele veronderstellingen geponereerd die niet verder onderbouwd worden. Juist een mogelijke onderbouwing van gedane stellingen zou van belang zijn voor het op waarde schatten van de Amerikaanse informatie. Hoewel de AIVD zeker bezorgd is over de massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's van Irak, kan de gepresenteerde conclusie door de AIVD niet met dezelfde stelligheid worden onderschreven als waarmee de Amerikanen zich in hun nota hierover uitlaten.

De hier bijgevoegde AIVD nota "Status van het Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's" kan, mogelijk in samenspraak met de MIVD,

Datum
13 september 2002

Ona kenmerk
1891964/01

Blad
2 van 2

dienen als basis voor verdere discussie. Ter overweging wordt gegeven om bijgevoegde stukken vrijdag in het CVIN te verspreiden.

Bijlagen:

- Brief Minister BZK aan Minister-President en minister van Buitenlandse Zaken
- Amerikaanse nota *Iraqi pursuit of weapons of mass destruction*
- AIVD nota "Status van het Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's" (deze nota is opnieuw gedateerd september 2002 om aan te geven dat nog immer het actuele kennisniveau van de dienst wordt weergegeven.)

Nr. 1889270/01

**Status van de Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische
raketprogramma's**

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Leidschendam, september 2002

Status van de Iraakse massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma's

1. Introductie

Sinds het vertrek van de UNSCOM-inspecteurs in 1998 heeft de internationale gemeenschap geen goed zicht meer op de staat van de programma's voor massavernietigingswapens in Irak (uitvoering van SCR 687). In december 1999 is een nieuw inspectieregime door de Verenigde Naties in het leven geroepen (UNMOVIC –via SCR 1284), maar Irak heeft tot nu toe geen inspecties toegestaan. Het door de VN geïnstalleerde video-monitoring systeem bij MVW-locaties is volledig door de Iraakezen gedemonteerd. Er bestaan binnen internationale inlichtingen- en veiligheidsdiensten breedgedeelde vermoedens dat Irak sindsdien gebruik heeft gemaakt van de afwezigheid van enige internationale controle, en ondanks een sanctieregime op bijna alles behalve voedsel en medicijnen, hard heeft gewerkt aan de wederopbouw van zijn MVW-programma's.

In deze nota zal worden getracht de stand van zaken rondom de inzichten tot de Iraakse MVW-programma's weer te geven. Voornamelijk zal worden teruggegrepen op wat bekend was tot aan het vertrek van de VN-inspecteurs, aangevuld met incidentele informatie uit eigen bron of van Westerse collegadiensten over de ontwikkelingen tussen 1998 en nu. Op basis hiervan worden tenslotte enkele inschattingen gemaakt over de huidige stand van zaken. Tenslotte zal ook kort op de mogelijke banden van Irak met Al Qu'aida worden ingegaan.

Recentelijk zijn weer gesprekken begonnen tussen de VN en Irak over mogelijke hervatting van de wapeninspecties. In anticipatie op de terugkeer van VN-inspecteurs is de verwachting dat met het 'kat-en-muis spelletje' van verplaatsing en verberging van wapenprogramma's aangevangen is. Met het verlopen van het Oil for Food-mandaat op 10 mei, zullen de Veiligheidsraad en UNMOVIC in New York opnieuw te rade moeten hoe nu verder te gaan. Per 30 mei 2002 zal de zgn. Goods Review List van kracht zijn, een aanvullende lijst van goederen die bepaalt wat Irak wel en niet mag invoeren. Het binnen het VN-Secretariaat ressorterende Office of the Iraq Programme (OIP) zal, in samenspraak met experts van UNMOVIC en IAEA, toezien op de uitvoering hiervan. Gezien de bestaande verdenkingen acht de AIVD het van belang dat controle op de verwerving door Irak van proliferatie-relevante goederen onverminderd voortgezet wordt.

2. Nucleaire programma

Er bestaan sterke vermoedens dat Irak zijn kernwapenprogramma na het vertrek van de IAEA-inspecteurs in 1998 heeft hervat, en dat slechts het ontbreken van splijtstof Irak zou kunnen verhinderen binnen enkele jaren over kernwapens te beschikken. UNSCOM/IAEA hebben na 1991 alle bekende voorraden voor wapens geschikte splijtstof uit Irak verwijderd. Een deel van de oude nucleaire faciliteiten in Irak, met name de opslag van laagverrijkt en natuurlijk uranium in Al Tuwaitha, wordt nog jaarlijks door het IAEA gecontroleerd. Bij de inspectie in 2001 waren de voorraden nog intact.

Volgens UNSCOM is het Iraakse nucleaire programma grotendeels ontmanteld en niet functioneel, maar is de benodigde technologie nog aanwezig. Ook probeert Irak al sinds 1990 illegaal materiaal daarvoor te verwerven. Vermoed wordt dat Irak kopieën van de kernwapenplannen heeft achtergehouden. Het zou daarbij gaan om een implosie-fissiebom op basis van hoogverrijkt uranium. Irak heeft voorzover bekend geen hoogverrijkt uranium meer, maar bezit nog tenminste

1,7 ton laagverrijkt uranium en enkele honderden tonnen natuurlijk uranium. Deze voorraden zijn niet vernietigd omdat SCR 687 daartoe geen mandaat gaf. Bij IAEA-inspecties in 2000 en 2001 waren deze voorraden in elk geval nog aanwezig. Andere locaties zijn na 1998 niet meer geïnspecteerd

De implicatie hiervan is, dat Irak met de nog aanwezige kennis en technologie, en de nog aanwezige voorraden uranium, vrij snel opnieuw het voor kernwapens benodigde hoogverrijkt uranium zou kunnen produceren indien het land erin slaagt de daartoe benodigde faciliteiten weer op te bouwen. De AIVD en zijn zusterdiensten hebben aanwijzingen dat Irak inderdaad probeert onder andere een ultracentrifugesysteem voor de productie van hoogverrijkt uranium op te bouwen. In dit verband werden door de AIVD pogingen gesignaleerd om relevante dual-use goederen als koolstofwikkelmachines, meet- en regelapparatuur, metaalbewerkingsmachines, magneten, pompen en speciale buizen te bemachtigen. Nog onbevestigde informatie over de mogelijke locatie daarvan, en een ondergrondse locatie waar nucleaire wapens zouden worden geassembleerd, wordt nader onderzocht. Wetenschappers en technici die in het verleden aan het kernwapenprogramma hadden gewerkt zouden in 1998, al enkele maanden vóór de uitwijzing van de UNSCOM-inspectieteams, zijn teruggeroepen naar hun posten voor hervatting van het programma. Dr. Khidhir Hamza, een Iraakse defector die aan het Iraakse kernwapenprogramma had gewerkt, schat in dat Irak in 2005 al over drie tot vijf kernwapens zou kunnen beschikken. Als Irak erin slaagt om hoogverrijkt uranium aan te kopen zou dat zelfs al eerder kunnen zijn.

Daarnaast is met enige regelmaat sprake van de mogelijkheid dat Saddam Hussein experimenteert met een zogenaamde 'vuile bom', waarbij een grote hoeveelheid radioactief materiaal door middel van zware conventionele explosies wordt verspreid en de schade vergelijkbaar zou kunnen zijn met de ontploffing van een kernreactor (Chernobyl-effecten). Hiervoor bestaan geen harde aanwijzingen.

Faciliteiten

Het centrum voor het Iraakse kernwapenprogramma lag in Al Atheer, waar vooral aan uranium en explosieven werd gewerkt. In Al Tuwaitha werd geëxperimenteerd met verschillende methoden om splijtstof te winnen; het land beschikt over één eigen uraniummijn, in Akashat. Het merendeel van de faciliteiten is na 1991 vernietigd of ontmanteld door UNSCOM en het IAEA. Irak bezat drie reactorprogramma's. Het eerste was Osiraq/Tammuz I met een 40MW lichtwaterreactor. Deze werd vernietigd door een Israëlisch bombardement in 1981. De tweede was de Isis/Tammuz II (800kW) lichtwaterreactor; deze werd vernietigd tijdens een coalitiebombardement in 1991. Ten derde beschikte Irak over een IRT-500 (5 MW) lichtwaterreactor. Deze werd beschadigd bij een coalitiebombardement in 1991.

3. Biologisch programma

Op het vlak van biologische wapens, bestaan vermoedens van een wederopgebouwde productiecapaciteit. Ten tijde van de Golfoorlog bezat Irak duizenden liters aan antrax, botuline toxine, aflatoxine, en ricine en voor verspreiding hiervan raketkoppen, bommen en omgebouwde vliegtuigen met sproeitanks. UNSCOM schatte eind jaren negentig dat Irak waarschijnlijk over drie tot vier keer de opgegeven hoeveelheid biologische stoffen beschikte. Irak zal naar alle waarschijnlijkheid opnieuw biologische gifstoffen hebben ontwikkeld met de nog aanwezige kennis, materiaal en voorraden.

Agentia en verspreidingsmiddelen

UNSCOM heeft ontdekt dat Irak tenminste de volgende agentia op grote schaal heeft

geproduceerd: botuline toxine (19000 liter), antrax (8500 liter), clostridium perfringens (340 liter), en ricine (10 liter). Onderzoek is o.a. uitgevoerd op aflatoxine, clostridium perfringens, ricine, tricothecene Mycotoxine, rotavirus, kameelpokkenvirus en waarschijnlijk ook de pokken. Niet geheel duidelijk is wat Irak met aflatoxine, een niet dodelijke toxine leidend tot leverkanker, van plan was.

UNSCOM-inspecteurs hebben bevestigd dat Irak bentonite gebruikt heeft in zijn BW-programma om de verspreiding van de agentia in de lucht te bevorderen. In eerste instantie werd gespeculeerd dat de recente antraxbrieven in de VS met hetzelfde bentonite behandeld zouden zijn. Benadrukt moet worden dat er geen aanwijzingen zijn om de twee met elkaar in verband te brengen; het is echter een indicatie van de gevorderde status van het Iraakse BW-programma. Voor verspreiding van antrax, botuline en aflatoxine zijn raketkoppes (Al Husayn SCUDs), bommen, helicopters en vliegtuigen uitgerust met sproeitanks (MiG-21 en Mirages F-1) gevonden. Onbekend is of deze ooit zijn vernietigd. Bekend is dat Irak tot het eind van de jaren '90 onderzoek is blijven doen naar het gebruik van onbemande vliegtuigjes (UAVs), type L-29 afkomstig uit Tsjechië voor de verspreiding van B(C)W. Speciale experimenten zijn voor de Golfoorlog uitgevoerd met drop-tanks en sproeitanks, in het laatste geval met het vermogen om tot 2000 liter antrax te verspreiden. Het is onbekend of deze experimenten succesvol zijn geweest.

Gebaseerd op inschattingen van buitenlandse inlichtingendiensten, bestaat het vermoeden dat Irak nog altijd beschikt over grote hoeveelheden antrax, botuline toxine, clostridium perfringens, ricine, en aflatoxine. Dit betekent niet dat deze hoeveelheden nu nog bruikbaar zouden zijn. Een productiecapaciteit op laboratoriumschaal is nog aanwezig voor antrax, botuline toxine, tularemie en tyfus. Ook zou het nog beschikken over de benodigde groeimedia (nodig voor het kweken van bacteria); zo'n 3500 kg hiervan is niet te traceren waarvoor Bagdad geen adequate verklaring heeft. UNSCOM heeft derhalve het Iraakse BW-programma ook wel getypeerd als een *zwart gat*.

Faciliteiten

Ten tijde van de Golfoorlog beschikte Irak over een groot aantal locaties die bij het BW-programma betrokken waren, waaronder verschillende productiefaciliteiten. Deze waren te Muthanna (Sepp Institute), te Amiriyah (Serum and Vaccine Institute, ook recent weer opgetuigd met een grote koelcapaciteit), Al-Dawra Foot and Mouth Disease Institute (recent weer opgebouwd), en verder in Al-Hakim, Salman Pak Taji en Fudaliyah. Recentelijk zouden weer enkele BW-relevante fabrieken zijn opgebouwd, ogenschijnlijk voor civiele doeleinden. Een voorbeeld hiervan is de Al-Ramadi Milk Powder Factory welke na vernietiging in 1991 weer opgebouwd zou zijn. De Fallujah III Castor Oil Production Plant (onderdeel van het voormalige Al Muthanna State Establishment) wordt verdacht van het produceren van ricine, onder de dekmantel van productie van castorolie ten behoeve van remvloeistof. Een dekmantel, aangezien geen activiteiten worden waargenomen bij de nabij gelegen remvloeistoffabriek. Een andere zorgelijke, al langer gesignaleerde ontwikkeling is de Iraakse interesse in mobiele BW-productiecapaciteit. De conversie van civiele vaccinatie- en biopesticidenfabrieken naar een biologische wapeninfrastructuur kan binnen enkele weken tot enkele maanden plaatsvinden.

4. Chemisch programma

Irak heeft sinds de Golfoorlog onderdelen van zijn civiele chemische infrastructuur weer opgebouwd. Tot aan het geallieerde ingrijpen tijdens Desert Fox heeft Irak substantiële hoeveelheden van het zenuwgas sarin en tabun, VX en het tradionele mosterdgas geproduceerd. Dit laatste is ook daadwerkelijk gebruikt door Irak bijvoorbeeld bij het Koerdische plaatsje Halabjah, waar enkele honderden (dodelijke) slachtoffers vielen. Onbekend is of Irak momenteel ook

daadwerkelijk weer met de productie van CW bezig is. Om de productie van chemische stoffen echter weer op het niveau van voor de Golfoorlog te krijgen, heeft Irak wel goederen en kennis uit het buitenland nodig.

Agentia en verspreidingsmiddelen

Irak heeft toegegeven over genoeg voorlopers te hebben beschikt om 70 ton van het zenuwgas VX te produceren, o.a. choline, en fosfor pentasulfide. Veel onduidelijkheid bestond ten tijde van UNSCOM over de daadwerkelijke voorraad VX, met name over de door Irak geclaimde vernietigde hoeveelheid. Vast is komen te staan dat Irak de beschikking had over de technologie om een hoge kwaliteit VX te vervaardigen van een lange houdbaarheid en persistentie, mogelijk zelfs in binaire vorm. Naast VX heeft Irak ook enkele honderden tonnen van sarin en mosterdgas geproduceerd. Ook hier geldt dat vele tonnen aan waarschijnlijke voorraden niet meer te traceren zijn. Ingeschat wordt dat Irak momenteel nog ongeveer honderd ton aan agentia bezit, waaronder tientallen tonnen aan VX.

Ook voor het chemische programma geldt dat raketkoppen (SCUDs) en bommen gevuld met chemische agentia en sproeivliegtuigen uitgerust met sproeitanks zijn aangetroffen -en vervolgens vernietigd. Irak doet onderzoek naar het gebruik van onbemande vliegtuigjes (UAVs), welke onder de Goods Review List vallen.

Volgens onbevestigde informatie van de AIVD heeft Irak tussen 1996-1998 VX in Rusland ingekocht. De VX werd vervolgens geïntegreerd in aangepaste raketkoppen. In een geheime fabriek werden Ababil-50 (Joegoslavische) en Luna (Russische) raketten gevuld met VX-granaten. De Ababil-50 raketten hebben een bereik van 50 kilometer en komen in de lucht tot ontsteking. De verspreiding van het gas is hierdoor groot, wat wordt versterkt door de aanwezigheid van parachutes. Elke Ababil-50 is gevuld met ongeveer 22 kg VX. De Luna bevat ongeveer 30 kg VX en heeft een bereik van 70 kilometer. In de Luna zit geen parachute maar heeft een ontsteking die bij aanraking met de grond ontploft.

Faciliteiten

Ten tijde van de Golfoorlog had Irak de beschikking over verschillende als pesticidenfabriek verhuilde productiefaciliteiten, o.a. bij Muthanna, Salman Pak, Samara, en Habbiniyah. De AIVD heeft informatie dat enkele van deze faciliteiten zijn wederopgebouwd en worden aangewend voor industrieel en commercieel gebruik. De productiecapaciteit van deze faciliteiten overstijgt echter wat gebruikelijk is voor civiele toepassingen, concluderen buitenlandse inlichtingendiensten. Ook wordt dual-use apparatuur geïnstalleerd of gerepareerd binnen deze faciliteiten, o.a. bij Fallujah. De Fallujah-fabriek was onderdeel van het Muthanna Establishment, betrokken bij de productie van chlorine en andere CW-voorlopers. Er zijn aanwijzingen dat sleutelposities binnen deze fabrieken worden ingenomen door personeel uit de voormalige CW-programma's. Irak poogt, buiten het VN-embargo om, diverse dual-use goederen aan te schaffen die kunnen worden omgebouwd voor MVW-doeleinden. Met de voorraden voorlopers die buiten het bereik van UNSCOM zijn gehouden, zou Irak slechts enkele weken nodig hebben voor productie van (een kleine hoeveelheid) mosterdgas, en enkele maanden voor zenuwgas.

5. Ballistisch raketprogramma

Voor de Golfoorlog beschikte Irak over een uitgebreid aantal overbrengingsmiddelen waaronder honderden SCUD-raketten (met een minimum aantal van 819), geleverd door de toenmalige Sovjet-Unie. Daarnaast bestonden er verlengde SCUD-varianten met een bereik van 650 km, de Al Hussein, voorzien van chemische raketkoppen. Biologische raketkoppen voor de Al Hussein

waren in ontwikkeling. De raketten stonden verspreid over het land opgesteld, en op drie vaste locaties in het noorden, westen en zuiden van Irak. Bovendien was Irak bezig met plannen voor de ontwikkeling van Al Abbas raketten, een verlengde versie van de Al Hussein, die met een bereik van 950 km doelen in Iran, de Perzische Golf, Israël, Turkije en Cyprus zouden kunnen behalen. Irak was ook verwickeld in de ontwikkeling van de Tamuz, een door vloeibare brandstof aangedreven raket, met een bereik van meer dan 2000 km, en een vaste brandstof raket met een vergelijkbaar bereik. Tenminste een van de twee ontwerpen zou uiteindelijk moeten beschikken over een kernkop.

Hoewel UNSCOM erin is geslaagd veel van het raketvermogen van Irak te vernietigen, beschikt Irak nog steeds over een beperkt aantal SRBM's¹ (SCUD-varianten), lanceerinrichtingen, en raketkoppen voor de verspreiding van biologische en chemische agentia. Daarnaast beschikt Irak nog steeds over relevante technologie en significante capaciteit voor de productie van ballistische raketten.

Zoals toegestaan door UNSCR 687 is Irak doende met de ontwikkeling van twee korte afstand raketprogramma's met een maximum bereik van 150 km, de Al Samoud (vloeibare brandstof) en de Ababil-100 (vaste brandstof). Hiermee is Irak in staat doelen in Koeweit en Iran te raken, alhoewel met een twijfelachtige nauwkeurigheid. Het door de VN toegestane produceren en testen van SRBM's houdt feitelijk in dat Irak "legaal" door kan blijven gaan met zijn verdere inspanningen gericht op raketontwikkeling.

Het Al Samoud-programma stelt Bagdad in staat om technologische vernieuwingen en een infrastructuur te ontwikkelen die toegepast zouden kunnen in een langere afstandraketprogramma. Hierbij kan gedacht worden aan de hervatting van het Al Hussein vaste brandstof raketprogramma (bereik van 650 km), waarvan Irak er vermoedelijk nog 10 tot 20 heeft overgehouden. De ontwikkeling van de Al Samoud is waarschijnlijk bijna voltooid, waarna het reeds op korte termijn in beperkte productie genomen kan worden. Dit wordt mede gestaafd door de verschijning van vier Al Samoud 'transporter-erector-launchers' (TEs) tijdens de Al Aqsa Cal Parade op 31 december 2000. Het is waarschijnlijk dat de Al Samoud de toegestane 150 km-grens kan overschrijden tot ongeveer 180 km.

Nu de ontwikkeling van een vloeibare brandstof SRBM zich in een vergevorderd stadium bevindt, bestaat de mogelijkheid dat de ontwikkeling van het vaste brandstof raketprogramma, waaronder de Ababil-100 SRBM, meer prioriteit krijgt. Personeel dat voor de Golfoorlog betrokken was bij de Condor II/Badr-2000 raket (vaste brandstof raket met een bereik van 750 km die door UNSCOM is vernietigd), is nu werkzaam bij het Ababil-100 programma. Als de economische sancties tegen Irak worden opgeheven, zal Bagdad de inspanningen op dit programma waarschijnlijk ombuigen naar de langere afstand raketsystemen. Hiermee zullen de pogingen van Irak om raketgerelateerde items uit het buitenland te verkrijgen toenemen, ongeacht de aanwezigheid van UNMOVIC en de bestaande restricties op langere afstand ballistische raketprogramma's.

Bij de heropbouw van zijn ballistisch raketprogramma tracht Irak volgens de AIVD en buitenlandse inlichtingendiensten de volgende benodigheden te verwerven: onderdelen voor geavanceerde raketbesturingssystemen, zoals accelerometers en gyroscopen, raketmotoronderdelen, bijzondere metalen, speciale werktuigmachines, en hightech industriële ovens.

---

¹ SRBM: Short Range Ballistic Missile: korte afstand ballistische raket

6. Verwervingsmethodiek

De door Irak gevolgde methodiek ter verwerving van benodigde goederen voor de verschillende wapenprogramma's valt als volgt te omschrijven. Irak gebruikt verschillende kleine import-export maatschappijen als logistieke tussenpersonen, gevestigd in verschillende landen van te verkrijgen goederen en kennis. Een grote rol is hierbij weggelegd voor de Iraakse geheime dienst, de Mukhabarat. De tussenpersonen proberen contacten te leggen met relevante (westerse) zakenlieden. Als formele opdrachtgever voor de transactie fungeren een aantal dekmantelbedrijven die de goederen doorsluizen richting Irak. Het gaat hier dan om Iraakse bedrijven in Syrië en Jordanië. In Jordanië zijn Amman en Aqaba zijn belangrijke doorvoerplaatsen. Zowel Syrië als Jordanië hebben ook verschillende vrijhandelsovereenkomsten met Irak gesloten.

Deze gevolgde modus operandi is ook in Nederland opgevallen, waar bedrijven zijn benaderd door front-bedrijven uit Jordanië en Syrië.

Tot nu toe hebben deze pogingen betrekking op het nucleaire- en het raketprogramma. Zoals opgemerkt, werkt Irak waarschijnlijk ten behoeve van zijn kernwapenprogramma onder meer aan de bouw van een ultracentrifugesysteem voor de verrijking van uranium. In dit verband werden pogingen gesignaleerd om relevante dual-use goederen als koolstofwikkelmachines, meet- en regelapparatuur, metaalbewerkingsmachines, magneten, pompen en speciale buizen te bemachtigen.

Proliferatie

In het verleden zijn er onbevestigde berichten geweest dat Irak onderdelen van zijn wapenprogramma naar buurlanden zou hebben gestuurd. De AIVD heeft geen aanwijzingen hiervoor, noch dat Irak terroristische groeperingen onderdelen zou verschaffen van zijn massavernietigingsprogramma en/of ballistische raketten. Ook zijn er geen aanwijzingen over mogelijke banden tussen Irak en het terroristische Al Qu'aida netwerk.

Conclusie

In de afwezigheid van enige internationale toezicht, is alleen beperkte informatie beschikbaar over de precieze staat van het massavernietigingswapen- en ballistische raketprogramma van Irak. Irak zou met de nog aanwezige voorraden uranium vrij snel opnieuw het voor kernwapens benodigde hoogverrijkt uranium kunnen produceren, indien het land erin slaagt de daartoe benodigde faciliteiten weer op te bouwen. De AIVD en Westerse inlichtingendiensten hebben aanwijzingen dat Irak inderdaad probeert onder andere een ultracentrifugesysteem voor de productie van hoogverrijkt uranium op te bouwen. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat de civiele infrastructuur op biologisch en chemisch vlak weer is opgebouwd. Gegeven de nog aanwezige expertise en onverklaarde voorraden, is er een potentieel om het BC-programma binnen een korte tijd te herstarten. Irak beschikt nog steeds over de technologie en capaciteit ten behoeve van zijn korte afstand ballistisch raketprogramma, tot een bereik van 150 km. Daarnaast zijn er duidelijke aanwijzingen van research- en developmentactiviteiten ten behoeve van langere afstand raketprogramma's. Om tot een heropbouw van de chemische, biologische en raketcapaciteit te

komen, is Irak echter afhankelijk van de verwerving van goederen voor tweërlei gebruik in het buitenland.

Verwervingactiviteiten van dual-use goederen in Nederland hebben tot nu toe betrekking op het nucleaire- en het raketprogramma. Gezien deze gesignaleerde pogingen tot verwerving van proliferatie-relevante goederen, en gegeven de te verwachten verhullingspogingen bij hernieuwde VN-inspecties, is het van belang dat de exportregelingen met betrekking op Irak (via het Goods Review List-mechanisme) sluitend en goed toepasbaar zullen zijn.

Datum
17 september 2002

Ons kenmerk
1890890/01

Blad

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Via : de Secretaris-generaal
Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Dreigingsanalyse Irak d.d. 17 september 2002

Samenvatting

Naar aanleiding van de internationale ontwikkelingen in relatie tot Irak heeft de AIVD (toen nog BVD geheten) in maart 2002 een dreigingsanalyse gepresenteerd. De ontwikkelingen die sinds die tijd hebben plaats gevonden, maken actualisering van die dreigingsanalyse gewenst. Bijgaand treft u derhalve een actuele dreigingsanalyse aan waarin op basis van de thans beschikbare informatie een inschatting wordt gemaakt van de gevolgen van de ontwikkelingen in relatie tot Irak voor de Nederlandse nationale veiligheid.

De AIVD houdt er rekening mee dat de Verenigde Staten, al dan niet met een mandaat van de Verenigde Naties, zullen besluiten om tussen nu en een half jaar militair in te grijpen in Irak. In grote lijnen is de risico-inschatting van een dergelijke aanval voor de Nederlandse nationale veiligheid gelijk aan die in de risico-analyse van maart 2002. Binnen de Iraakse gemeenschap in Nederland wordt geen grootschalige onrust verwacht.

Hoewel grootschalige onrust binnen de diverse (moslim)gemeenschappen in Nederland in eerste instantie niet wordt verwacht (wellicht met uitzondering van delen van de Marokkaanse gemeenschap), zal een escalatie van het conflict wel tot aanzienlijke veiligheidsrisico's leiden. In geval van een escalatie dient rekening gehouden te worden met reacties van meer radicale elementen in zowel de moslimgemeenschappen als de Joodse gemeenschap en met een radicalisering van de verhoudingen tussen radicale moslims en radicale Joden.

Tot op heden zijn er geen concrete aanwijzingen dat een aanval op Irak zal leiden tot terroristische aanslagen.

Een afschrift van deze notitie is verzonden aan de leden van het CVIN en de TEC.

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 17 september 2002

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
17 september 2002

Ons kenmerk
1890890/01

Blad

1. Reacties Iraakse gemeenschap

De Iraakse gemeenschap in Nederland is zeer divers en bestaat uit ongeveer 40.000 personen, die verspreid over het land wonen. De Irakezen kunnen worden verdeeld naar religie (Sunnieten, Shi'ieten), etniciteit (Arabieren, Koerden), politieke oriëntatie (die weer deels door de eerder genoemde grenzen heen loopt). Het huidige kennisniveau van de AIVD leidt tot de volgende inschatting:

1.1. Zorg voor familie en bekenden

Veel in Nederland verblijvende Irakezen hebben nog familie, vrienden en bekenden in Irak. Het spreekt voor zich dat de zorg om hun veiligheid onder de in Nederland verblijvende Irakezen sterk zal toenemen. Ten tijde van de Golfoorlog leidde dit tot de organisatie van enkele demonstraties om aandacht te vragen voor het lijden van de Irakese bevolking en fondsenwerving om de Iraakse bevolking te helpen met bijvoorbeeld voedsel en medicijnen.

Indien een militaire interventie tot aanzienlijke aantallen burgerslachtoffers leidt, kan deze zorg mogelijk omslaan in onrust en vormen van protest. Naar verwachting zullen dergelijke demonstraties een vreedzaam karakter kennen, hoewel nooit valt uit te sluiten dat individuen of groepen overgaan tot meer militante vormen van protest. Ervaringen in het verleden (Golfoorlog) laten zien dat de aard en omvang van dergelijke reacties in de Iraakse gemeenschap in Nederland meevallen.

1.2. Steunbetuigingen aan Saddam Hussein

Het overgrote deel van deze gemeenschap bestaat uit Irakezen die hun land zijn ontvlucht vanwege de politieke, maatschappelijke of economische situatie. Naar verwachting zullen slechts weinig Irakezen sympathie koesteren voor Saddam Hussein en zich manifest solidair tonen met zijn regime. Pro-Saddam- of anti-VS-demonstraties door Irakezen zijn dan ook niet te verwachten, tenzij de val van Saddam op zich laat wachten en de militaire acties leiden tot grote aantallen burgerslachtoffers. In dat geval zijn mogelijk wel anti-VS-demonstraties te verwachten.

1.3. Beïnvloeding vanuit Irak

Tijdens de laatste Golfoorlog trachtte Saddam Hussein in te spelen op sentimenten bij Irakezen en moslims in de rest van de wereld. De Iraakse inlichtingen- en veiligheidsdienst *Mukhabarat* beschikt over een uitgebreid netwerk van agenten en contacten in West-Europa, ook in Nederland. Het valt niet uit te sluiten dat de *Mukhabarat* via dit netwerk zal trachten de stemming binnen de Iraakse gemeenschap in Nederland te beïnvloeden.

1.4. Onzekerheid over de toekomst

De uitkomst van een interventie in Irak is moeilijk te voorspellen. Voor Irakezen in zowel Irak als Nederland betekent dit grote onzekerheid over de toekomst. Dit kan

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst